

ӘДЕБИЕТТІК ОҚУ

А 2015

713 к

4

А 2015/713к

С. Рахметова, Т. Әбдікәрім, Р. Базарбекова

ӘДЕБИЕТТІК ОҚУ

Жалпы білім беретін мектептің 4-сыныбына арналған оқулық

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі ұсынған

4-басылымы, өңделген

Алматы «Атамұра» 2015

МАЗМҮНЫ

ЖАС ОҚЫРМАНҒА!	3
КӨУСАР БҮЛАҚ	4
Туған жер (<i>Қасым Аманжолов</i>)	4
Сүйемін, өскен Отаным (<i>Мұқағали Мақатаев</i>).....	6
Елтаңба мен Ту туралы жыр (<i>Кеңес Оразбекұлы</i>).....	7
Туған өлкем (<i>Қайрат Жұмағалиев</i>)	9
Туған жердің ыстығы-ай (<i>Қали Сапарбаев</i>)	10
ХАЛЫҚ АУЫЗ ӘДЕБИЕТІ ҮЛГІЛЕРІ	12
Шешендік сөздер.....	13
Төле бидің төрелігі	13
Халқыңа адал бол	14
Малайсары мен Сырым батыр	15
Қазыбек бидің шешендігі	16
Шешендік нақыл сөздер.....	18
Қайтып кірер есікті қатты жаппа.....	18
Қонақжайлық белгісі	19
Айтыс	20
АҚЫНДАР АЙТЫСЫ	20
Шөже мен Орынбайдың айтысы	20
Сапарғали мен Нұржанның жұмбақ айтысы.....	21
БАТЫРЛАР ЖЫРЫ	22
Жекпе-жек («Ер Тарғын» жырынан үзінді).....	23
Жолбарыспен айқас («Қамбар батыр» жырынан үзінді).....	25
Тайбурылдың шабысы («Қобыланды батыр» жырынан үзінді).....	27
Тортайдың мұңы («Алпамыс батыр» жырынан үзінді).....	28
Батыр бала Бөген мен Шұбар ат («Бөген батыр» жырынан үзінді).....	30
ЕРТЕГІЛЕР	31
Сатқын Жапалақ	32
Бес ешкі	34

АҢЫЗДАР.....	36
Қорқыт.....	36
Алдаркөсе мен Шықбермес Шығайбай.....	39
СӨЗДІК ЖҮМБАҚТАР.....	43
Омоним сөздер (<i>Мұзафар Әлімбай</i>).....	43
Логогриф (<i>Мұзафар Әлімбай</i>).....	43
Шарада (<i>Мұзафар Әлімбай</i>).....	44
Метаграмма (<i>Мұзафар Әлімбай</i>).....	44
Менің үйренгенім.....	45
АСЫЛ АРНАЛАР	46
ӘДЕБИ ЕРТЕГІЛЕР	46
Қарабатыр (<i>Ыбырай Алтынсарин</i>).....	46
Әйел-Ана (<i>Ақселеу Сейдімбек</i>).....	49
Ормандағы оқиға (<i>Қайнекей Жармағамбетов</i>).....	53
Қауын мен Қарбыз (<i>Жолтай Әлмашұлы</i>).....	55
МЫСАЛДАР	57
Аққу, Шортан һәм Шаян (<i>Ахмет Байтұрсынұлы</i>) (<i>Крыловтан</i>).....	58
Ара мен Шыбын (<i>Оспанхан Әубәкіров</i>).....	60
Арыстан мен Тышқан (<i>Сұлтанмахмұт Торайғыров</i>).....	62
Араша (<i>Қастек Баянбаев</i>).....	64
Сапар мен Парта (<i>Адырбек Сопыбеков</i>).....	66
Шыбын мен Көбелек (<i>Сейітқұл Оспанов</i>).....	67
Адам қорыған көл (<i>Нұрдәулет Ақышев</i>).....	69
Менің үйренгенім.....	73
ЖАРЫҚ ЖҮЛДЫЗДАР	75
Түркістан (<i>Мағжан Жұмабаев</i>).....	75
Дүниеде жамандық неден? (<i>Ыбырай Алтынсарин</i>).....	76
Орындалған арман (Үзінді) (<i>Спандияр Көбеев</i>).....	79
Сабырсыз, арсыз, еріншек (Үзінді) (<i>Абай Құнанбаев</i>).....	82
Жолда («Абай жолы» романынан үзінді) (<i>Мұхтар Әуезов</i>).....	83
Абылай хан (<i>Шоқан Уәлиханов</i>).....	85
Қырдың жас түлегі (<i>Сапарғали Бегалин</i>).....	87
Ақкөл жағасында (<i>Әмірхан Абдуллин</i>).....	89
Менің үйренгенім.....	92
Шешенің балаларын сүйі (Үзінді) (<i>Міржақып Дулатов</i>).....	93

Аяулы Жақаң (<i>Асқар Дулатов</i>)	94
Жетім (<i>Мұхтар Әуезов</i>)	96
Жас Мұхтар (Үзінді) (<i>Ахмет Әуезов</i>)	100
Жиб-Жица күресі (<i>Қалмақан Әбдіқадыров</i>)	101
Бала Тұрар («Қызыл жебе» романынан үзінді) (<i>Шерхан Мұртаза</i>)	104
Құрманғазы (<i>Сауірбек Бақберген</i>)	106
Қазына көтерген бала (<i>Әнуар Жапаров</i>)	109
Менің үйренгенім	111
МӘУЕЛІ БАҚ	112
Менің атым Қожа (<i>Бердібек Соқпақбаев</i>)	112
Компас (<i>Бердібек Соқпақбаев</i>)	116
Ағаштар неге ашуланды? (<i>Бердібек Соқпақбаев</i>)	121
Мен қалай торғай болдым? (<i>Мырзабек Дүйсен</i>)	123
Алтын балық (Қысқартылып алынды) (<i>Жолтай Әлмашұлы</i>)	130
Құмырсқалар (<i>Кәдірбек Сегізбайұлы</i>)	135
Адасқан бала (<i>Қабдеш Жұмаділов</i>)	138
Мектептен жырақ жол (<i>Динара Мыңжасарқызы</i>)	141
Әскербектің әтеші (<i>Роза Әбілқадырова</i>)	143
Балмұздақ (<i>Ермек Өтетілеуұлы</i>)	146
Алғашқы көмек (<i>Бедел Тұрсынбаев</i>)	147
Көксерек (Повестен үзінді) (<i>Мұхтар Әуезов</i>)	152
Дүрбелең (<i>Оспанхан Әубәкіров</i>)	154
Ақ боран (<i>Жекен Жұмаханов</i>)	155
Суықторғай (<i>Максим Зверев</i>)	158
Аппақ қыс (<i>Төлеген Айберген</i>)	159
Өсіп келе жатырмын (<i>Төлеген Айберген</i>)	160
Мен таңдайтын мамандық (<i>Өтепберген Ақыпбекұлы</i>)	161
Сурет салғым келмейді (<i>Марат Қабанбай</i>)	162
Үйрену (<i>Әбдірахман Асылбеков</i>)	164
Үлек (<i>Мамытбек Қалдыбаев</i>)	165
Есім сабақ оқуды қалай үйренді? («Көңілді жаз» өңгімесінен ықшамдап алынған үзінді) (<i>Қабыш Жәркенов</i>)	167
Сынған аквариум (<i>Сансызбай Сарғасқаев</i>)	170
Менің үйренгенім	172

КӨҢІЛДІ КӨКТЕМ ЖЫРЛАРЫ.....	173
Гүлдер (<i>Тұманбай Молдағалиев</i>)	173
Көктем (<i>Қасым Аманжолов</i>)	174
Көктем жыры (<i>Мәриям Хакімжанова</i>)	175
Жаралы торғай (<i>Өтебай Тұрманжанов</i>).....	176
Қарлығаш (<i>Өтебай Тұрманжанов</i>)	177
Шыбық (<i>Сансызбай Сарғасқазев</i>).....	180
Ана (<i>Баубек Бұлқышев</i>)	183
Ана құшағында («Қазақ солдатты» романынан үзінді) (<i>Ғабит Мұсірепов</i>).....	184
Қанат туралы хикая (<i>Фарица Оңғарсынова</i>).....	186
Апамның астауы (Өңгімеден үзінді) (<i>Оралхан Бөкей</i>)	187
Ана тілі (<i>Ғафу Қайырбеков</i>).....	189
Қараторғай (<i>Жүсіпбек Аймауытов</i>)	190
Түлік туралы сабақ (<i>Асқар Тоқмағамбетов</i>).....	191
Наурыз (Жаңа жыл) (<i>Міржақып Дулатов</i>)	194
Наурыз (<i>Сәкен Сейфуллин</i>).....	195
Тасбақаның шөбі (<i>Әбіш Кекілбай</i>)	196
Жарық түнде жайлауда (<i>Әбділда Тәжібаев</i>).....	197
Жылқы (<i>Сәбит Мұқанов</i>)	198
Еріншек (<i>Шәкәрім Құдайбердіұлы</i>).....	200
Жыл мезгілдері (<i>Ескен Елубай</i>)	201
Бақшада (<i>Машқар Гумеров</i>)	202
Алтын сөз (<i>Несіпбек Айтөв</i>).....	205
Қолғабыс (<i>Мәдіхат Төрежанов</i>).....	206
Нан туралы өлең (<i>Кәрім Сауғабәев</i>)	208
Түнгі сөуле (<i>Сәкен Жүнісов</i>).....	209
Көкшетау (<i>Ілияс Жансүгіров</i>).....	212
Орманның оянуы (<i>Жолтай Әлмашұлы</i>)	214
Менің үйренгенім	216
МЕН СОҒЫСТЫ ЖЕК КӨРЕМ.....	217
Мен соғысты жек көрем! (<i>Қайрат Жұмағалиев</i>)	217
Шығыс шынары (<i>Әзиза Нұрмаханова</i>).....	218
Бала Мәншүк (<i>Мәриям Хакімжанова</i>).....	220
Тау қыраны (<i>Мәлік Ғабдуллин</i>)	222

Балама хат (<i>Жамбыл Жабаев</i>).....	225
Жақия (<i>Тұрдыбек Алшынбаев</i>).....	226
Жусан иісі (Үзінді) (<i>Сайын Мұратбеков</i>).....	229
Дегелеңдегі жарылыс (<i>Асқар Алтай</i>).....	231
Менің үйренгенім	235
ӘЛЕМ ӘДЕБИЕТІ ҮЛГІЛЕРІ	237
Үш жігіт туралы хикая (<i>Назым Хикмет</i>).....	237
Ақула (<i>Лев Толстой</i>)	239
Ат пен Есек (<i>Иван Крылов</i>)	241
Жарты ат (<i>Эрих Распе</i>)	243
Балық құрсағында (<i>Эрих Распе</i>).....	244
Ғажайып жаңбыр (<i>Джанни Родари</i>)	246
Шоколадтан салынған жол (<i>Джанни Родари</i>)	246
Алисаның арманы (<i>Джанни Родари</i>).....	247
Киттің жұтқыншағы неге мұндай? (<i>Редьярд Киплинг</i>).....	250
Құмырадағы балақан (<i>Жапон ертегісі</i>).....	252
Сауысқанның ұясы (<i>Ағылшын ертегісі</i>)	256
Менің үйренгенім	257